

Historie rodu Zimových původem z Osiček

*Tuto historii věnuji
své babičce Bohumile Šedivé, rozené Zimové (1910-1994),
její neteři Daně Vítězníkové, rozené Zimové (1937-2018)
a jejímu synovci Vladislavu Zimovi (*1944)*

Ing. Zdeněk Šedivý

Věrní čtenáři mých Kronik a Historií rodů dostávají již čtvrtý díl osudů mých předků. Zatím jsem zmapoval linii matčinu a tím zároveň dědovu (Kábrtovi), otcovu a tím zároveň dědovu (Šediví), poté babiččinu (Matuškovi). Nyní tedy svým způsobem tuto „ságu rodu“ završuji a seznamuji čtenáře s osudy rodu Zimových, předků mé babičky Bohumily Šedivé, rozené Zimové. Líčení osudů předků ze všech čtyř hlavních větví rodu končí ve čtyřicátých letech 20. století. Na ně pak bude navazovat Rodinná kronika, která zmapuje osudy mých předků i osudy moje v letech 1948-1989.

Osičky, Osice – 1654-1774

Václav Zima – sedlák (1625-1689)

Dle Generálního rejstříku, kam byly doplněny údaje ze Soupisu poddaných podle víry, je uveden můj předek Zima Václav, sedlák, Kraj Chrudimský, soudní okres Pardubice, panství Pardubice. Berní rula za Kraj Chrudimský nebyla zatím knižně vydána, ale v Soupise poddaných podle víry z roku 1651, díl 2, str. 760 je za Kraj Chrudimský, soudní okres Pardubice, panství Pardubice uvedeno:

VOSIČKY a DOBŘENICE

<i>Václav Zima</i>	<i>sedlák</i>	<i>26 (let)</i>	<i>k(katolík)</i>
<i>Kateřina</i>	<i>manželka</i>	<i>20</i>	<i>k</i>
<i>Václav N.</i>	<i>pohůnek</i>	<i>18</i>	<i>k</i>
<i>Václav N.</i>	<i>druhý pohůnek</i>	<i>16</i>	<i>k</i>
<i>Kateřina N.</i>	<i>děvka</i>	<i>23</i>	<i>k</i>

a na následující straně 761 suma 41 osob, z toho katolických 41.

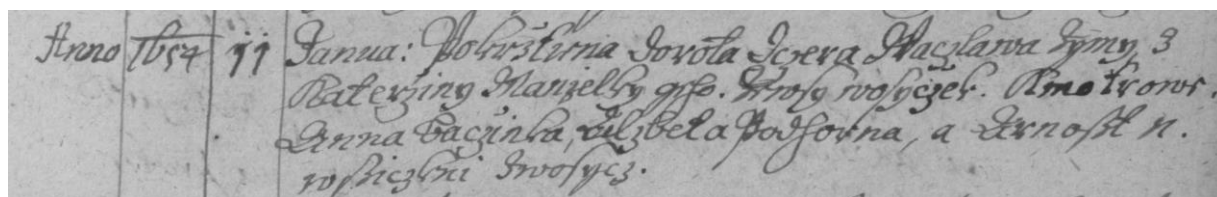
Pro mne něco nového a překvapujícího, protože v severovýchodních Čechách, odkud pocházeli moji předkové z rodu Šedivých, Kábrtů i Matušků, byla většina obyvatel uváděna v té době jako nekatolíci bez naděje na obrácení na „pravou“ víru katolickou. V předmluvě k Soupisu poddaných podle víry se uvádí: „Tón rekatolizací udávalo císařské panství pardubické, vybavené výkonnou církevní správou, s dobrou pastorační praxí, které mělo na efektivním postupu rekatolizace pochopitelný zájem a kde bylo obyvatelstvo obráceno na katolickou víru za vojenské asistence, pokutami a vazbou již v roce 1628. V roce 1651 je v tomto osmitisícovém panství udáváno pouze 58 nekatolíků, všichni s nadějí na konverzi.“ Majitelem tohoto komorního panství byl tehdy císař Ferdinand III., syn nechvalně proslulého Ferdinanda II., který kromě jiného dal 21.6.1621 popravit 27 vůdců protihabsburského povstání. V roce 1622 císař svěřil Univerzitu Karlovu jezuitům a 10. května 1627 vydal Obnovené zřízení zemské pro Čechy a v březnu 1628 pro Moravu. Koruna česká se tak stala v Habsburském rodu dědičná po meči i po přeslici, němčina byla zrovnoprávněna s češtinou, katolická víra se stává jediným

legálním náboženstvím a stát, zastoupený panujícím císařem, na sebe převzal úlohu prosazení katolického náboženství. Součástí zřízení bylo vypovězení českých nekatolických stavů.

Třicetiletá válka skončila v roce 1648. Postihla krutě i kraj, kde žila rodina Zimů. Na Čechy dolehlo nejvíce zhruba osmiměsíční období třicetileté války v roce 1639. Bylo-li něco těžkého předtím, teď to bylo nesnesitelné. Nemilosrdné loupeživé tažení Švédů postihlo prakticky celou zemi. Město Český Brod bylo spáleno do základů a zůstalo v sutinách až do mírových časů. Kouřim, Kolín, Čáslav, Nymburk, Pardubice, Vysoké Mýto, Mladá Boleslav, Jičín, Nové Město nad Metují, Hradec Králové. Všechna tato města byla vypleněna. Nedělejme si iluze, že okolní vsi, jako zdroj potravy pro vojsko a krmení pro koně, toho byly ušetřeny. Ale nebylo toho dost. V roce 1645 znovu do kraje táhli Švédové. Na úpravách pardubické pevnosti se museli podílet obyvatelé celého Chrudimského kraje. Nebezpečí nepřátelských oddílů prožíval zdejší kraj do posledních chvil před uzavřením vestfálského míru v roce 1648, ale i potom, než Švédové definitivně opustili zemi v roce 1650. Stav kraje byl po válce zoufalý. Na pardubickém panství byla asi pětina selských gruntů vypálena a opuštěna, což se týkalo většinou větších selských statků. Domníváme se, že rod Zimů toto vše také postihlo, ale že svůj statek neopustili.

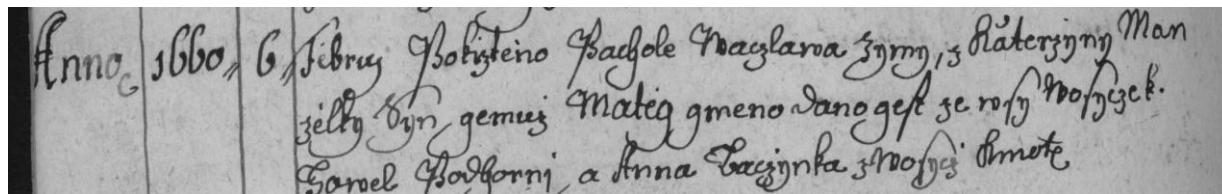
Václav Zima a jeho žena Kateřina tedy vyrůstali a dospívali v období válek, násilné rekatolizace, hladu, nemocí a nedostatku. V roce 1651 tedy již byli na usedlosti sedlák Václav Zima s manželkou Kateřinou, spolu s čeledí, jak je uvedeno na předchozí straně. Později jsem z matričního zápisu zjistil, že v té době již žil jejich prvorozený syn? Václav, který se jím narodil v letech 1648 až 1650. Děti mladší deseti let se totiž obvykle do Soupisu poddaných neuváděli, zejména vzhledem k vysoké dětské úmrtnosti.

V matrikách narozených byla zaznamenána jako první dcera pokřtěná jménem Dorota, která se narodila 11. ledna 1654.

Anno 1654 11 Janua: Pokržtena Dorota dcera Waczlawwa Zymy z Kateržiny Manželky geho. Z wsy wosiček. Kmotrowe Anna Bacžinka, Alzbeta Podhorna, a Arnoszt N. wsziczki z wosycz. Zajímavé na tomto zápise je, že kmotry a kmotr jsou z vedlejší vsi Osice a také to, že kmotr Arnošt je uveden jako N, tedy bez příjmení.

Až v roce 1660, v pátek 6. února, se narodil pokračovatel rodu, Matěj Zima.

Anno 1660 6 Februy Pokržteno pachole Waczlawwa Zymy, z Kateržiny Manželky genuž Mateg gmeno dano gest ze wsy Wosyczek. Karel Podhorny a Anna Baczynka z Wosycz kmotr(ři)

Posledním zjištěným přírůstkem do rodiny Václava Zimy byla dcera Magdaléna, která se narodila 20. května 1663.

Zajímavostí je, že roku 1680 navštívil své panství císař Leopold I. a přímo v Pardubicích podepsal robotní patent, zmírňující robotní povinnosti svých poddaných.

O životě rodiny Václava Zimy toho mnoho nevíme, mimo jiné i proto, že matriky úmrtí a sňatků za farnost Osice jsou k dispozici od roku 1685.

Z jejich dětí se dospělého věku určitě dožili synové, Václav a Matěj. Doyen rodu Václav Zima starší umírá 17. prosince 1689, jeho manželka Kateřina pravděpodobně dřívě. Osudy Matěje, přímého předka, a jeho rodiny se budeme zabývat v další kapitole.

Matěj Zima - sedlák (1660-1734)

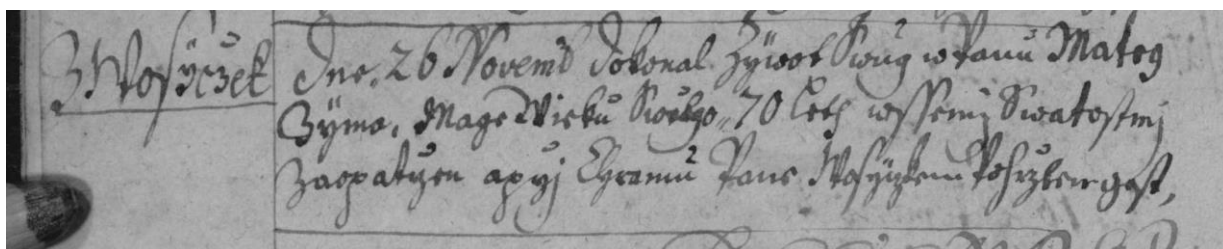
O narození pokračovatele rodu Matěje Zimy, dne 6. února 1660, jsme se dozvěděli již v předchozí kapitole. Všechny křty, svatby i pohřby se v té době odehrávaly v Kostele Nanebevzetí Panny Marie v Osicích, později i v Kostele svatého Václava ve Starých Ždánicích. Přibližme si podobu kostela v Osicích.

Nevíme přesně, kdy a kde se Matěj Zima ženil. Pravděpodobně někdy v letech 1685 nebo 1686. Jeho ženě Dorotě se 22. listopadu 1686 narodila dcera Dorota. V roce 1689, 1. září 1689, se na svět přihlásil syn Mikuláš. Ten však umírá 26. listopadu 1690. Další syn, který se narodil 11. července 1692, dostal také jméno Mikuláš, což v té době nebylo neobvyklé, spíše naopak. Budoucí pokračovatel rodu, Petr Zima, se

narodil 9. května 1695 a 23. září 1697 byl dalším přírůstkem do rodiny syn Jan. Všechny uvedené děti se dožily dospělého věku. Manželka Dorota zemřela zhruba ve věku padesáti let 7. prosince 1712. Synové Petr a Mikuláš se žení v roce 1717, v letech poté i nejmladší Jan, což víme ze zápisu o úmrtí jeho manželky z roku 1735. Když bylo Matějovi 65 let, umírá v roce 1725 neprovdaná dcera Dorota, které bylo tehdy 39 let. Protože se její otec Matěj již neoženil, lze předpokládat, že se od svých 27 let starala jako hospodyně nejméně do roku 1717 o bratry a o otce.

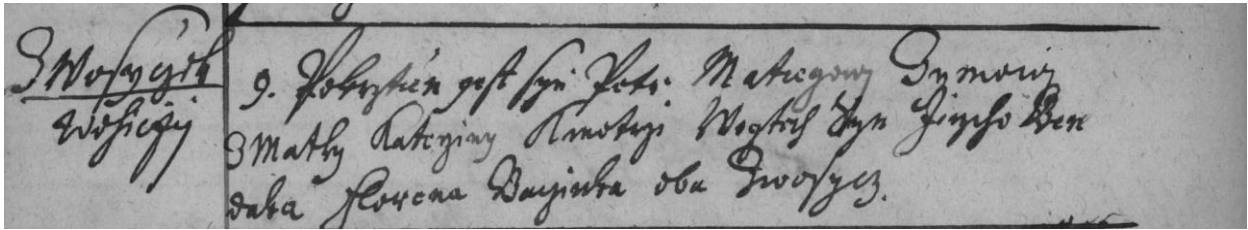
Životní pouť Matěje Zimy skončila ve věku 74 let, 26. listopadu 1734. Byl pochován v Osičkách, jak vidíme z přiloženého matričního zápisu. Zajímavostí skenu, kterou jsem zde úmyslně ponechal, je vlevo dole špička ukazovátko, kterým si při skenování na velkých strojích v Zámrsku přidržuje obsluha neposlušné stránky matriky. Na vlastní oči jsem to včetně ukazovátko viděl při jedné z exkurzí SOA v Zámrsku.

Dnešním pravopisem je zde psáno: Z Vosiček, dne 26. Novemb. dokonal život svůj v Pánu Matěj Zima, maje věku svého 70 let, všemi svátostmi zaopatřen a při Chrámu Páně Vosickým pohřben jest.

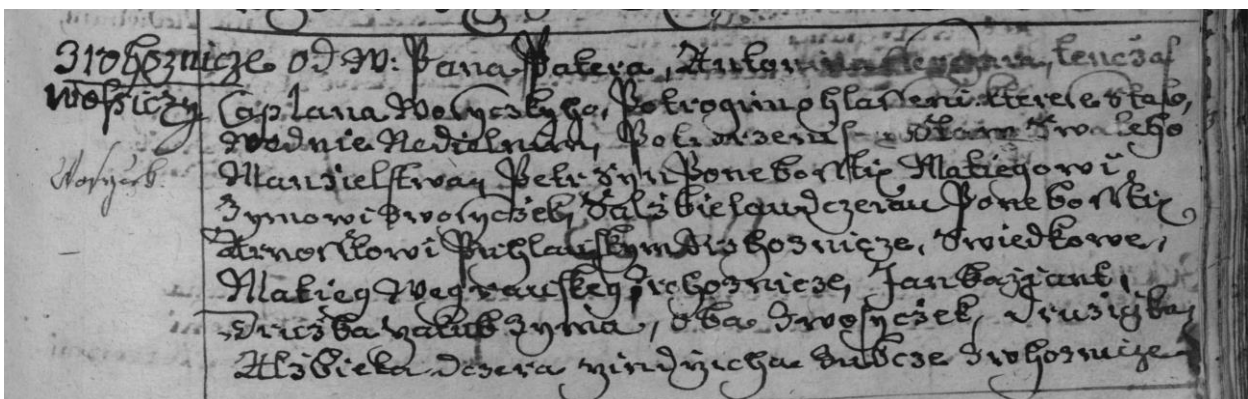
Petr Zima - sedlák (1695-1745)

Jak jsme se dozvěděli v předchozí kapitole, Petr Zima se narodil 9. května 1695.

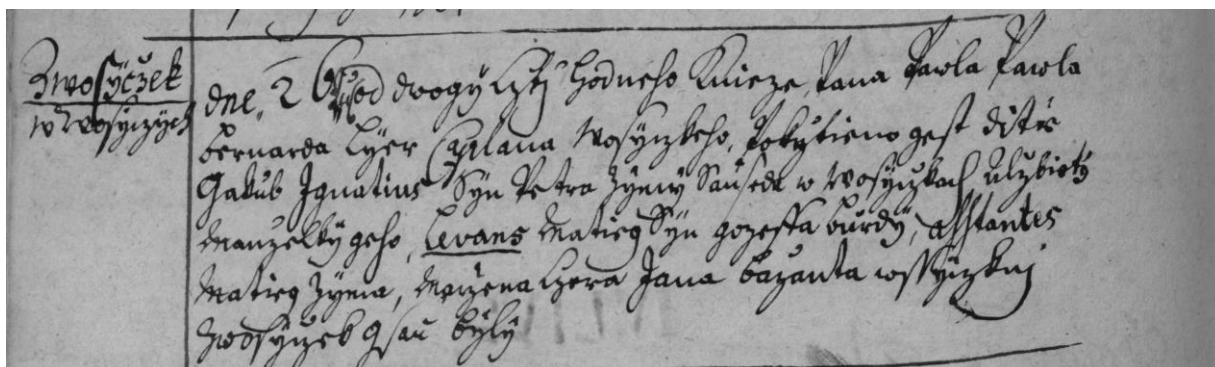
Tedy, pro zjednodušení uvádíme slovo narodil, protože 9. května byl pokřtěn, což znamená, že se mohl narodit v tento den, nebo den předešlý, nejdříve však 7. května. Oni totiž naši předci se křtem spěchali. Důvodem byla vysoká dětská úmrtnost, a to zejména u novorozenců, a tak si tím spěchem „jistili“, aby potomek případně neumřel jako nekřtěňátko. Bylo to pro ně opravdu důležité. A nyní si přečteme zápis, pro zjednodušení v dnešním pravopise. Z Vosiček a pod tím napsáno Vosice. To znamená, že pan farář uvedl obec, odkud pocházel novorozenec a pak obec kde byl pokřtěn, protože kromě již zmíněného Kostela Nanebevzetí Panny Marie v Osicích, byl ve farnosti i další kostel ve Starých Ždánicích. A pokračujeme v zápise dále, (dne) 9. pokřtěn syn Petr Matějovi Zimovi z matky Kateřiny, kmotři Vojtěch syn Jiřího Bendáka (a) Florena Bačinka, tedy žena muže jménem Bača, oba z Vosic. Zajímavé a opravdu neobvyklé je její křestní jméno Florena, českým ekvivalentem je tedy Květa.

Petr Zima dospěl a oženil se v pondělí 18. ledna 1717, to mu bylo jednadvacet let. Jeho vyvolenou se stala osmnáctiletá Alžběta Puhlovská z Rohoznice, která se narodila 26. března 1698. Družbou na svatbě byl Jakub Zima z Osiček, s největší pravděpodobností příbuzný.

První dítě, dcera Dorota, se mladým manželům narodila až za půldruhého roku, v červenci 1718. Není však vyloučeno, že během prvního roku manželství Alžběta první děcko nedonosila. Malá Dorotka umírá po třech týdnech svého krátkého života. Musím předeslat, že tento osud potká šest dětí z celkového počtu deseti.

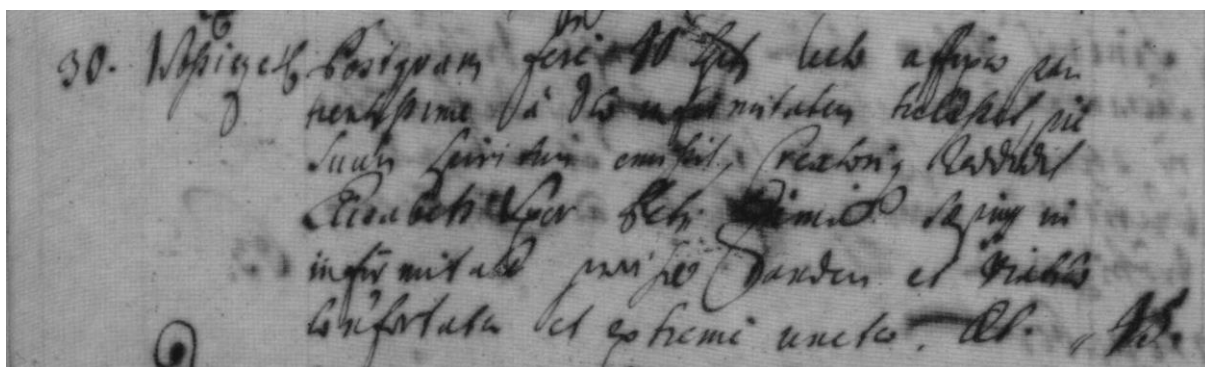
Za rok, ve středu 26. července 1719 se narodil, respektive byl pokřtěn, pokračovatel rodu, Jakub Ignatius Zima.

V dnešním prepise: Z Vosiček, (pokřtěn) ve Vosicích, dne 26. Juli od dvojctihodného kněze Bernarda Líra kaplana Vosickýho, pokřtěno jest dítě Jakub Ignatius, syn Petra Zimy, souseda ve Vosičkách, Alžběty, manželky jeho. Levans (tedy ten, kdo dítě nesl na ruce a je jeho kmotrem) Matěj, syn Josefa Burdy, asstantes (svědci, více se používalo latinské slovo testes) Matěj Zima (dědeček křtěnce), Mařena, dcera Jana Bažanta, všichni z Vosiček jsou byli.

V letech 1722 až 1734 se manželům narodilo dalších osm dětí, pět z nich brzy zemřelo, a to včetně dvojčat Josefa a Jiřího, kteří se narodili v roce 1729. Ani osud dalších tří dcer se mi nepodařilo zatím dopátrat.

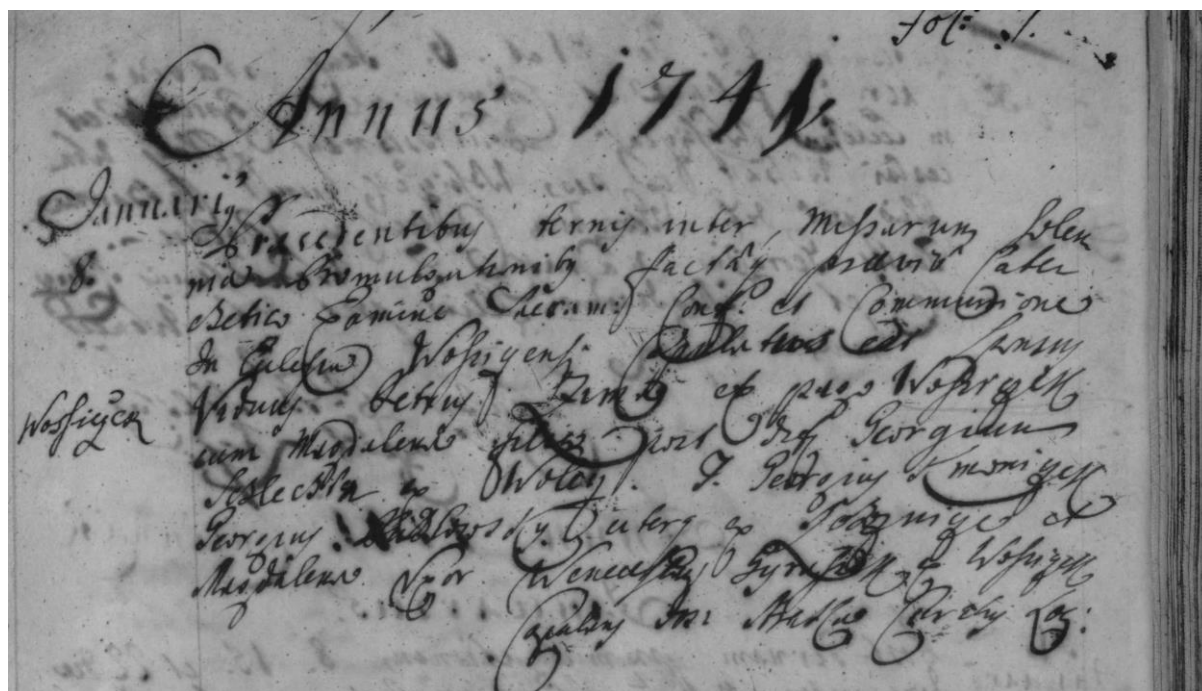
Další smutnou událostí bylo dne 30. listopadu 1740 úmrtí manželky Petra, Alžběty Zimové. Bylo jí 42 let...

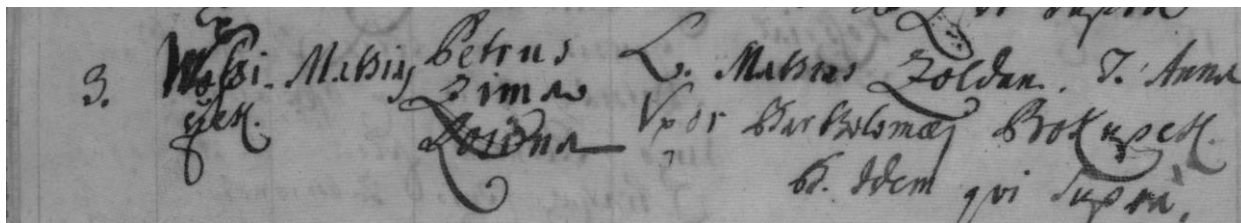
Jistě jste si povšimli, že na rozdíl od zápisu z roku 1719 je tento zápis z matriky zapsán latinsky. Do roku 1770 se přes všechna církevní ustanovení praktické vedení matrik vyznačovalo značnou nejednotností ve formě či jazyce zápisů. Zápisy v matrikách v českých zemích jsou až do tohoto roku vedeny v latině, němčině nebo v češtině. Až poté dochází k jednotné úpravě, kdy jsou matriky všeobecně v českých zemích dochovány a díky zásahu osvěcenského státu mají jednotný charakter. Za vlády Marie Terezie začal stát sledovat přírůstky a úbytky obyvatel v souvislosti se statistickými, vojenskými a daňovými potřebami evidence. V roce 1770 byla zavedena jednotná latinská matriční formule, doplněná o evidenci poddanské příslušnosti a latina převládla v matričních záznamech.

Vraťme se však k osudům Petra Zimy a jeho rodiny. Nakrátko jsme ho opustili 30. listopadu 1740, kdy mu zemřela žena Alžběta. I přes pochopitelný smutek nad ztrátou milované ženy velel život a nutnost oženit se znovu. Důvodem byl chod hospodářství, domácnosti a také péče o sirotky, i když zde byla možná jediným nezletilým sirotkem dcera Kateřina, která se narodila v lednu 1734.

Druhý sňatek Petra Zimy se tedy konal 8. ledna 1741, kdy si pětáctýřicetiletý vdovec Petr Zima dle matričního zápisu bere za manželku Magdalénu Šlechtovou z Vosic. Záhy uvidíme, že se jeho žena nejmenovala Magdaléna ale Rosina.

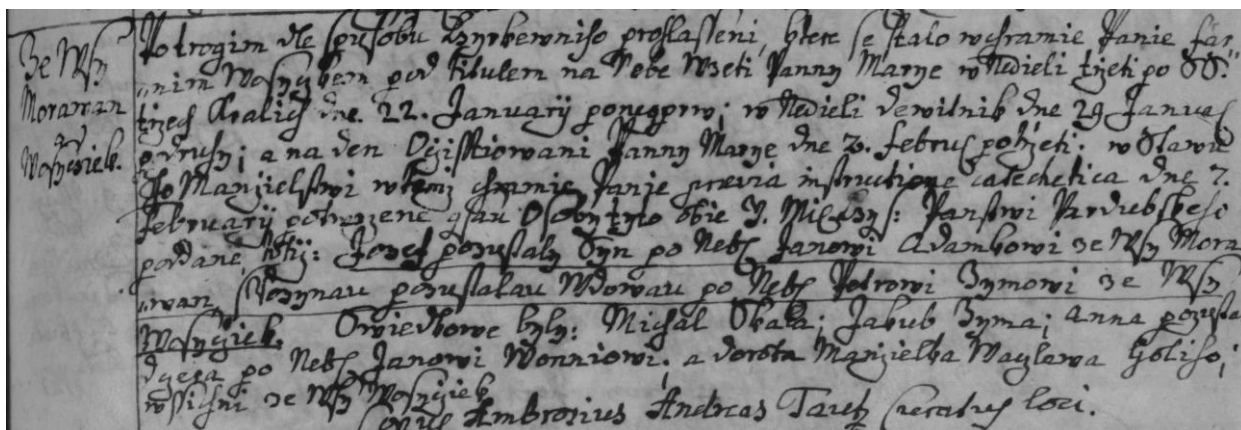

Protože jsem v Osicích (a pro jistotu i v Osíčkách) narození takové Magdalény nenašel, nevíme, kolik jí bylo tehdy let. Domnívám se, že se do Osic přistěhovala, například jako děvečka. Jisté je však jedno, 3. listopadu 1741 se Petrovi a jeho ženě narodil syn Matěj. Jako matka je uvedena Rosina! Však se přesvědčte sami. Malý Matěj však umírá velice brzy, 19. ledna 1742.

Petr Zima již pobyl na tomto světě jenom něco málo přes tři roky. Přesto se však ještě jeho manželce Rozině (Rosině) narodili další dvě děti, 17.12.1742 Magdaléna a 31.5.1744 Alžběta. Petr Zima umírá ve věku necelých padesáti let 13. ledna 1745. Tehdy se ještě nezapisovala příčina úmrtí, ale tipoval bych zápal plic.

Jako důkaz, že jméno Rosina bylo správné nám poslouží matriční záznam o svatbě Rosiny, vdovy po Petru Zimovi, ze dne 22. ledna 1747.

Je zde kromě jiného napsáno Rozinou pozůstalou dcerou po neb(ohém) Petrovi Zimovi z Vosiček. Takže historie téměř detektivní. Do rodokmenu jsem tedy dopsal Rozina Šlechtová, i když ani s příjmením si nejsem stoprocentně jist.

Vraťme se ještě do roku 1742, kdy ještě Petr Zima žil. Zajímavým dokumentem na následující straně je Poznámání desátků k faře Vosické patřících za rok 1742, který je součástí matriky z té doby. Z ní se dozvídáme, že Petr Zima byl povinován odevzdat desátky v následující výši: jeden strych žita (strych rovná se 93 l), jeden

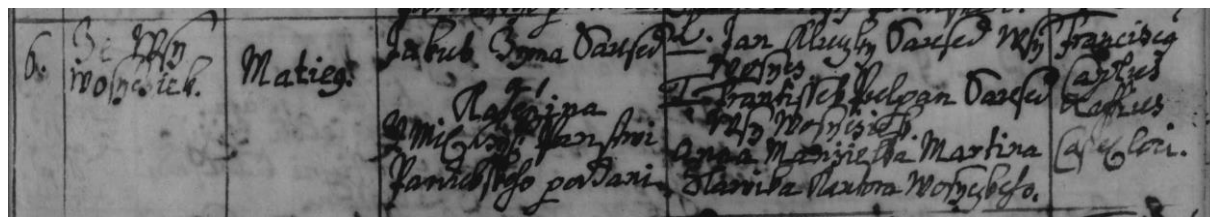
Jakub Ignatius Zima - sedlák v Osičkách, podruh v Osicích (nar. 1719)

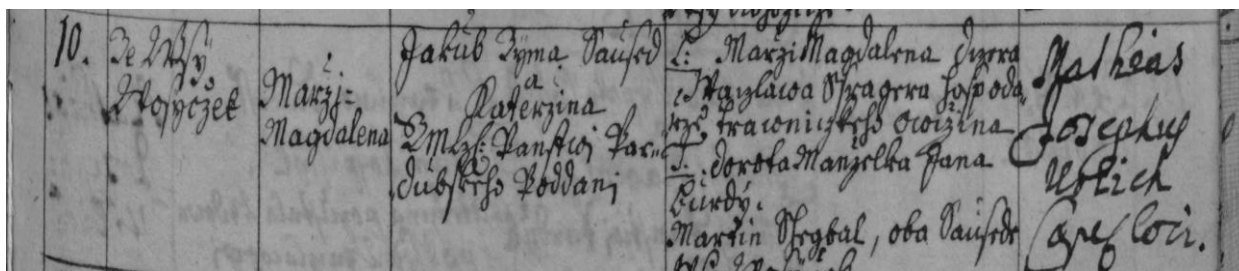
Jakub Zima byl pokřtěn druhým jménem Ignatius, tedy Ignác. Nejznámějším nositelem tohoto jména je sv. Ignác z Loyoly, zakladatel Tovaryšstva Ježíšova. Už v úvodu jsme uvedli, že v císařském komorním panství Pardubice byli poddaní převedeni na „jedinou správnou víru katolickou“, ať již po dobrém, nebo spíše po zlém, již v roce 1628. Vždy jsem si myslel, že jeho českou obdobou Ignáce je jméno Hynek. Zjistil jsem však, že českou specialitou bylo období přejmenovávání od 2. poloviny 19. století a v období počátků Československa, kdy si značná část antikatolicky smýšlejících občanů změnila jméno Ignác na jméno Hynek, které bylo mylně považováno za českou obdobu tohoto jména. Také básník Karel Hynek Mácha byl pokřtěn jako Ignác. Jak již víme z předchozí kapitoly, byl Jakub pokřtěn dne 26. července 1719 v Kostele Nanebevzetí Panny Marie v Osicích.

Oženil se ve svých pětadvaceti letech, v neděli 7. února 1745, samozřejmě také v Kostele Nanebevzetí Panny Marie v Osicích. Jeho manželkou se ten den stala jednadvacetiletá Kateřina Šupíková ze Ždánic (nar. 10. června 1723). Ještě téhož roku, dne 20. prosince 1745, se jim narodilo první děcko, dcera Kateřina. Po roce a půl, dne 9. června 1747, se jim narodila další dcera, která byla po matce pokřtěna jako Kateřina.

Pro připomenutí, je to krátce po úmrtí jeho otce Petra Zimy (13. ledna 1745). Na statku je s nimi otcova druhá žena Rozina Zimová, rozená Šlechtová a jejich dvě malé dcerky Magdaléna a Alžběta. Vdova Rozina se 22. ledna 1747 znovu vdává za Josefa Adámka, na tehdejší dobu z poměrně vzdálených Moravan (33 km). Je jasné, že poměry na statku se tím změnily a zkomplikovaly.

Pokračovatel rodu Zimových, Matěj, se narodil v pátek 6. února 1750. Jeho sestra Marie Magdaléna pak v pondělí 10. dubna 1752, oba ještě v Osičkách.

Oba zápisy hovoří jasně, Jakub Zima je zde označen jako soused, tedy majitel statku.

Po tomto období mně však najednou rodina Jakuba Zimy jako by zmizela. V pozdějším zápise o sňatku jeho syna Matěje mně zase mátló, že bylo napsáno ženich Matěj Zima, syn Petra Zimy z Osic. A tak jsem začal pátrat v blízkých Osicích. A našel jsem...

Další dcera, Lidmila, se jim narodila 2. srpna 1757 a poté syn Jan, 16. června 1760. V obou matričních záznamech je Jakub uveden jako „obitný“, tedy je podruhem, chcete-li nájemníkem.

Posledním dohledaným matričním záznamem o rodině Jakuba Zimy a jeho ženy Kateřiny je záznam o úmrtí jeho dcery Magdalény, která zemřela dne 25. srpna 1774 v Osicích č. p. 9.

Další osud, Jakuba Zimy, jeho ženy Kateřiny a sourozenců Matěje Zimy se mi nepodařilo dohledat, i když jsem prohledal všechny indexy zemřelých celé farnosti Osice a také obce Přelovice, kam se přiženil jejich syn Matěj. Ale o jeho osudech si budeme vyprávět až v další kapitole.

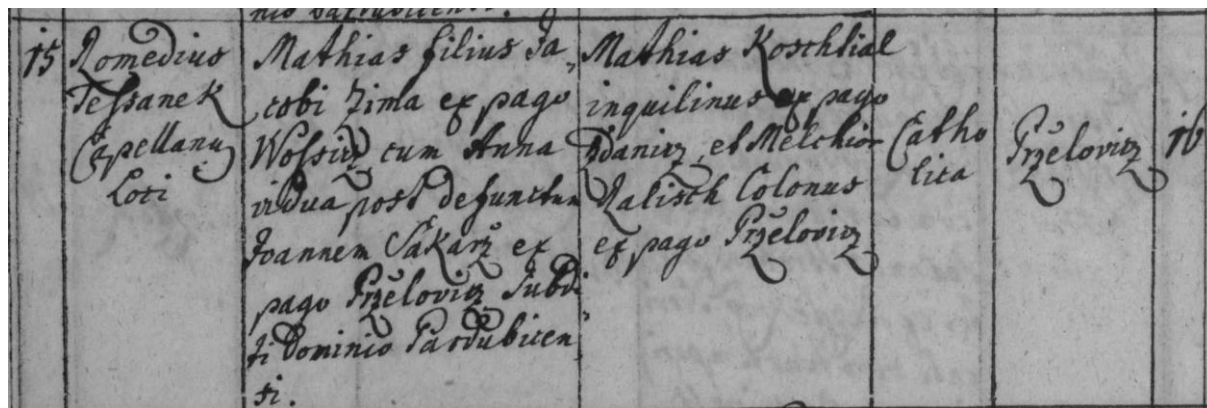
Přelovice - 1772-1868

Matěj Zima - syn podruha, sedlák pololáník v Přelovicích (1750-1790)

V dřívějších románech se někdy na začátku kapitoly psal její obsah. Neodolal jsem, a něčím takovým tuto kapitolu uvedu:

- Jak se Matěj do Přelovic dostal*
- Co tomu předcházelo*
- Manželství šťastně začíná*
- Přelovice ve druhé polovině 18. století*
- Po šťastných letech manželství nešťastně končí.*

Matěj Zima se oženil 15. srpna 1772. To mu bylo 22 let. Za ženu si bere vdovu Annu Sakařovou, vdovu po Janu Sakařovi, dceru Jana Mrštíka, narozenou 26. ledna 1743 v Hubenicích, které tehdy bylo 29 let. Snadno se napíše, těžko se dohledá. Protože její první svatba, jak bylo zvykem, se nekonala v Přelovicích, ale v Libčanech, kde byl kostel a farní úřad pro Hubenice. Ale jak zjistit, odkud Anna pocházela. Naštěstí v jednom ze zápisů o narození dětí Matěje a Anny Zimových jsem našel její původní dívčí jméno Mrštíková. A pak už zbývalo „jenom“ najít na panství Pardubice, kde je nejvíc Mrštíků a tam hledat. Abych byl dobře pochopen, vůbec si nestěžuji, naopak mám rád „muka“ detektivního hledání, ale ještě více pocit, když hledané najdete. Pokud jste chodili jako turisté po horách, je to jako pocit, když vylezete na vrchol hory, unavení a zpocení, ale šťastní a rozhlížíte se do krajiny.

Samozřejmě mě zajímalo, jaký byl život Anny v prvním manželství. Poprvé se vdává v jednadvaceti letech za stejně starého Jana Sakaře, z Přelovic, č. 16. Z tohoto manželství se jim narodily tři děti, dvě umřeli ve věku tří let. Manžel Anny, Jan Sakař umírá ve věku 29 let 28. dubna 1772. Proč a nač Jan Sakař zemřel nevíme, tehdy se to ještě do matrik úmrtí nezapisovalo. Třetí děcko, pohrobek Jan se narodil po otcově smrti v květnu 1772 a umírá ve věku necelého půlroku v listopadu 1772. To již byla Anna od srpna manželkou Matěje, ale jsem přesvědčen, že v domě tehdy bylo jediné děcko a určitě se o něj Anna starala dobře, vždyť děti z druhého manželství přišly na svět později.

Tím pravým důvodem úmrtí manžela a dětí Anny Sakařové byl s největší pravděpodobností hladomor v letech 1771 a 1772. Vlivem nadměrně deštivých roků 1770-72 byla v celých Čechách neúroda, zavládly tedy ruku v ruce drahota a katastrofální hladomor století, který v těchto letech zahubil v Čechách na 250 000 lidí!

A tak osud nabídl Matěji Zimovi šanci stát se ze syna osického podruha přelovickým sedlákem s rozlohou pozemků zhruba 9 hektarů. A samozřejmě také sousedem. Soused byl v těch časech ten, kdo vlastnil nemovitost a k tomu také nějaký pozemek. To všechno tehdejší usedlost v Přelovicích č. 16 splňovala.

Než začneme vyprávět o společném životě Matěje a Anny, řekněme si něco o Přelovicích a také o selském povstání v roce 1775.

Obec Přelovice se nachází 5 km severovýchodně od Přelouče. Téměř ze všech stran je obec obklopena lesy. Z východní strany ji obtéká Opatovický kanál, napájený Labem, důmyslné dílo, které bylo vybudováno k napájení rybníků. Dal ho vystavit koncem 15. století Vilém z Pernštejna, tehdejší majitel panství. Tedy úrodná půda a díky kanálu a okolním rybníkům dostatek vláhy. První písemná zmínka o existenci Přelovic pochází z r. 1366, kdy náležely opatovickému klášteru. Vesnice byla později připojena k pardubickému panství a jeho součástí zůstala až do zániku feudalismu. V současné době žije v obci 195 obyvatel, v roce 1890 jich bylo dvakrát tolik.

Selské bouře se pardubickému komornímu panství ze začátku vyhýbaly, roboty na něm byly poměrně mírné. Za svého pobytu v Pardubicích v říjnu 1771 rozhodl

císař Josef II. o okamžitých opatřeních ke zmírnění bídy. Dal do Čech přivést obilí a sám půjčil dva miliony zlatých rýnských. Na pardubickém zámku přijal i zástupce sedláků. Po jeho odchodu se rozšířila pověst, že císař vydal robotní patent, který jim vrchnost tají. V lednu 1772 proto se začali bouřit sedláci na severovýchodě Čech. Až začátkem roku 1775 se vzbouřili sedláci na Pardubicku, k nim se připojili další z Chrudimska a Vysokomýtska. Dne 22. března 1775 vtrhli na pardubický zámek, odkud úředníci i strážní utekli. Rozbili vrata a nábytek, rozházeli spisy. Objevíli ukrytého písaře, toho vyvolékli polili inkoustem a posypali pískem. Pardubičtí měšťané přihlíželi s obavami o majetek, konšelé vyzvali obyvatele k obraně a postavili zvláštní stráž. Vzbouřenci, asi 8000 mužů, postupovali k Týnci nad Labem, pustošili panský majetek a táhli na Prahu, před ní byli zastaveni vojskem.

A teď se vraťme k životu rodiny Matěje Zimy. Jenom na okraj, Matěj i Anna byli oba narození ve znamení Vodnáře. Tedy předpoklad pro dobré, ale ne zcela pevné manželství. Prvorozený syn Matěje a Anny, další pokračovatel rodu Václav Zima, se narodil 9. června 1774.

V roce 1777 se narodil Jan, v roce 1779 Anna a v roce 1782 Josef. Všichni tři se dožili dospělého věku.

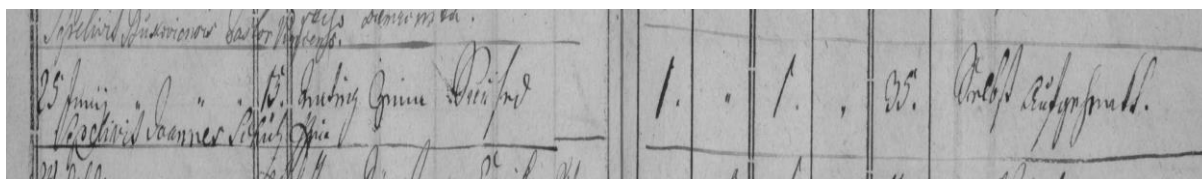
Také jsem zde našel záznam o úmrtí vdovy Alžběty Mrštíkové, s největší pravděpodobností babičky hospodářky, a to v roce 1781, kdy jí bylo 92 let. V úmrtní matrice jsem našel také zápisy o úmrtí podruhů nebo jejich rodinných příslušníků, což ukazuje velikost hospodářství.

V říjnu 1784 se narodil Matěj, který však po měsíci života umírá. Další syn, který byl pokřtěn také Matěj se narodil v říjnu 1786. avšak po sedmi dnech zemřel, jak bylo uvedeno, na psotník. Tak byly označovány křeče, způsobené většinou nedostatkem vápníku nebo hořčíku, spojené s bezvědomím.

I když úmrtí dětí nebyla v této době nijak výjimečná, jako by předznamenala nešťastný konec manželství.

Již vícekrát jsem v Historiích a Kronikách mých předků, nebo předků mých nejbližších předznamenal, že dobře vím, jak je život těžký a nechci nikoho soudit ani odsuzovat. Však to znáte: „Nesud', abys nebyl sám souzen!“

V pátek 25. června 1790 byl Matěj Zima pohřben kaplanem Janem Schützem, jak je uvedeno v matričním zápise. Věk zemřelého je udán chybně, Matějovi bylo tehdy již (ale vlastně jen) 40 let.

Jako příčina úmrtí je uvedeno *selbst aufgehängt*, tedy sebevražda oběšením. Nevíme, kde a jak byl Matěj pohřben, víme, jak katolická církev na sebevraždu pohlížela. Shovívavější byla jenom v případě těžké nemoci nebo tehdy, když někdo sebevraždu vykonal v pomnutí smyslů. Věřme, že to byl i tento případ. I po tolika letech jsem se za Matěje Zimu pomodlil.

Takže sedmačtyřicetiletá Anna Zimová se stává podruhé v životě vdovou, nejstaršímu synovi Václavovi je v ten čas 16 let. Protože se Anna potřetí již nevdává, musí se Václav s pomocí Anny ujmout hospodářství. Dříve však byli lidé na odpovědnost a život připraveni daleko lépe a dříve. Anna je pak výminkářka v hospodářství svého syna až do 9. října 1811, kdy umírá. To má již statek nové číslo popisné 19.

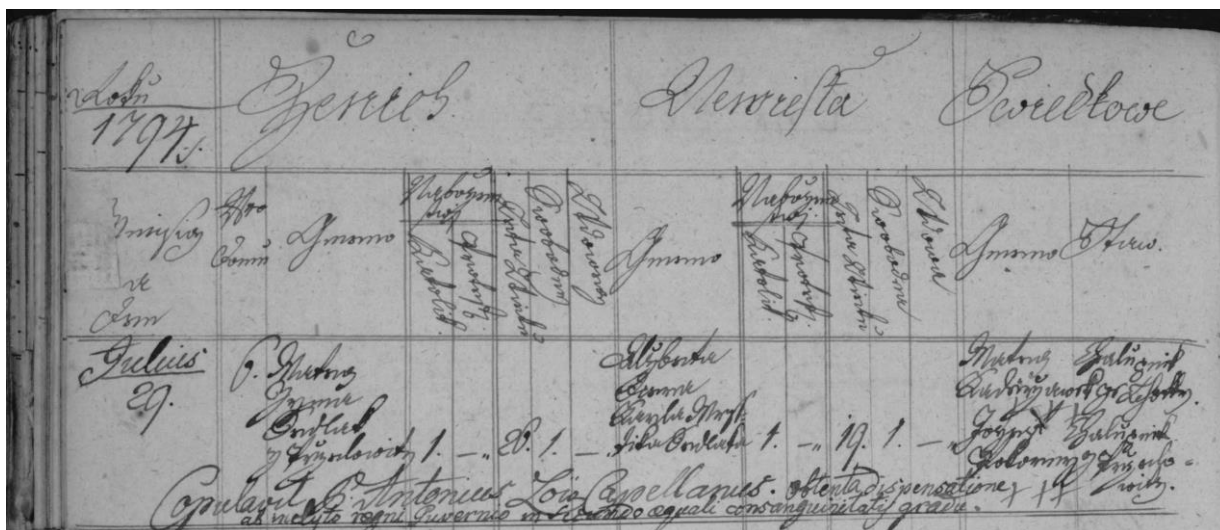
Václav Zima – sedlák a rychtář v Přelovicích (1774-1822)

V minulé kapitole jsme se kromě jiného dozvěděli, že Václav Zima, tehdy šestnáctiletý byl postaven před skutečnost, že se musí stát hospodářem. Ve svých dvaceti letech se v roce 1794 žení. Ještě předtím se však 14. července 1793 vdává jeho sestra Anna. Jejímu ženichovi, Josefu Kmoníčkovvi z obce Voleč, je tehdy 18 let. Ale Anně ještě není 14! Program My Heritage Family Tree se mě ptal, zdali opravdu. Ale já jsem si znovu ověřil její datum narození a bylo to tak. Již jednou jsem se s tak nízkým věkem nevěsty setkal, a to v rodu Kábrtů v roce 1738. Zajímavé je, že ani v Přelovicích, ani ve Volči jsem nenašel v roce 1793, ani v roce následujícím záznam, který by uváděl narození dítěte u tohoto manželského páru. Je pravděpodobné, že tak mladé děvče o děcko přišlo.

Jak jsme předeslali, Václav Zima se žení 29. července 1794. Svatba se koná v Kostele Nanebevzetí Panny Marie v Libčanech. Je to starý, téměř unikátní kostel, a tak si zaslouží, abychom se s ním seznámili.

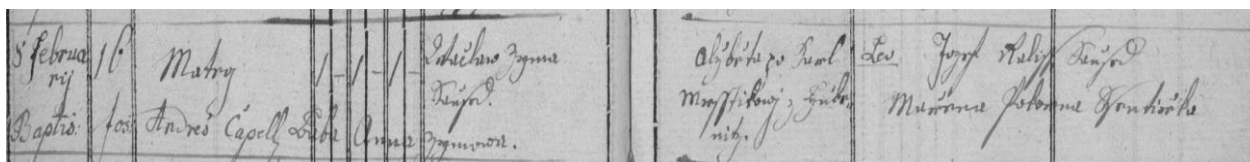
Kostel stojí na návrší nad obcí Libčany. Původní románská stavba z roku 1225 byla postupně goticky přestavěna na konci 15. století, barokně na konci 17. století. Pokud se zadíváte na kostelní okna, můžete vidět původní románská okna, dnes zazděná i tvar původního, nižšího štítu. Ale vraťme se ke svatebnímu obřadu, který zde v červenci 1794 probíhal. Před knězem byla vedle Václava jeho nastávající žena, Alžběta Mrštíková, dcera sedláka Karla Mrštíka a jeho ženy Barbory z Hubenic č. 6, narozená 16. května 1774. Pokud je vám příjmení nevěsty Mrštíková povědomé, máte pravdu. Je to určitě příbuzná Václavovy matky Anny, také z Hubenic.

Matriční zápis o jejich svatbě je zajímavý hned ze dvou důvodů. Za prvé jsem ho dlouho nemohl najít, protože oddávající kněz Václava přejmenoval na Matěje, jak se jmenoval Václavův otec, a pak ho, buď úmyslně nebo omylem postaršil o šest let.

A poté přišly na řadu děti. Hned prozradím, že jich byl za dvacet čtyři let, od roku 1795 do roku 1819, celý tucet. Ale, co je téměř unikátní, do roku 1839, tedy do jejich dospělosti, zemřel pouze jediný syn František (1811-1813) ve věku dvou let. V roce 1795 se narodil Jan Křtitel, v roce 1797 Kateřina, následují Josef (1798), Václav (1800).

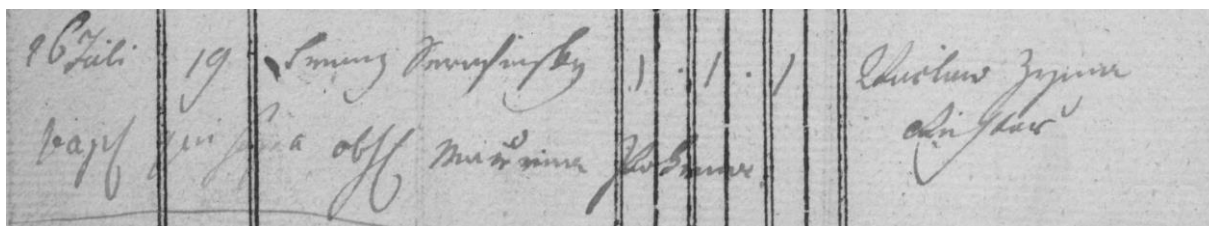
Přímý předek rodu Zimů, Matěj Zima, se narodil v pondělí 8. února 1802.

Z matričního zápisu o jeho narození se kromě jiného dozvídáme, že jeho porodní

bába se jmenovala Anna Zimová. Jde s největší pravděpodobností o jeho babičku Annu Zimovou, rozenou Mrštíkovou, které bylo tehdy 59 let.

V roce 1804 přišla na svět Anna, v roce 1807 Karel, poté Magdaléna (1808), poté již zmíněný František, který ve dvou letech zemřel, v roce 1813 další František, druhým jménem Serafinský, který byl po otci Václavovi na gruntu č. 19 dalším hospodářem.

Příkládáme část matričního zápisu o jeho křtu. V dalších letech přibyly do rodiny ještě dvě děti, roce 1815 se narodila Alžběta a v roce 1818 nejmladší Jiří.

Období, ve kterém se rodině Václava Zimy narodilo všech 12 potomků se časově téměř kryje s obdobím válek s Francií. Nejdříve revolučních, od roku 1792 do roku 1802, nazvaných tak v souvislosti s francouzskou revolucí (1789) a poté válek napoleonských, od roku 1803 do roku 1815.

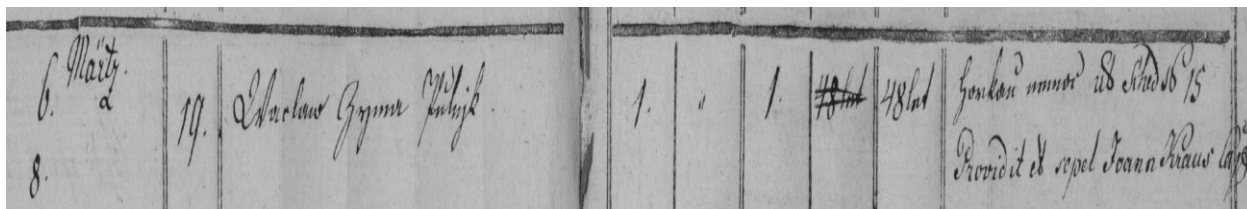
Na území, o kterém hovoříme, se žádná z bitev těchto válek neodehrála, avšak život poddaných pardubického panství to určitě negativně ovlivnilo, a to nejenom strachem a obavami. Ale i povinnostmi spojenými se zvýšenými dodávkami sena, obilí a koní pro císařskou armádu a dodatečnými vojenskými odvody mladých mužů. Zima v roce 1804-1805, kdy napadl sníh na Martina a ležel až do 18. května 1805 a byla krutá. V důsledku toho nastala velká drahota. Nejvážnějším důsledkem napoleonských válek však byl rakouský státní bankrot v březnu roku 1811. Vyjímáme z dobové kroniky rychtáře F. J. Vaváka: „Rok 1811 zůstane v dlouhé paměti nejen v lidech, ale obzvláště v knihách, v zápisích, smlouvách a všelijakých rukopisech, neb v něm staly se takové tvrdé, divoké, truchlivé, zarmoucené a zbídnělé časy, jakéž jsme, krom nepřátelského vpádu, netoliko neviděli a neslyšeli, ale ani v knihách nikdy nečtli ... Ta přeukrutná a všechny lidi ochuzující a zabíjející rána zmenšení ceny těch bankocedul a zvýšení pětkrát tolik všech platů, takže kdo

má své povinnosti 100 zlatých, musil dáti 500 zlatých a kdo měl 500 zlatých na hotovosti, zase z nich musil 400 zlatých ztratiti a zůstalo mu jenom 100 zlatých...“.

Z matričních záznamů o narození dětí Václava a jeho ženy Alžběty se také dozvídáme, že Václav Zima byl v Přelovicích rychtářem, a to v letech 1811 až 1819. Nebyl tedy rychtářem v klidné době, dnes se takovým lidem říká krizový manažer. On rychtář měl i v klidnějších dobách tolik povinností, že by nám z toho šla hlava kolem. Věrné čtenáře svých Kronik odkazují na Kroniku rodu Šedivých, kde je vše popsáno. V té souvislosti připomenu, že to není poprvé, kdy se u svých předků setkávám s tím, že byli rychtářem. V Zábřezí jimi byli Jiří Šedivý st. a jeho syn Jiří Šedivý ml., ten první v posledním desetiletí osmnáctého století, ten druhý v letech 1826 až 1845.

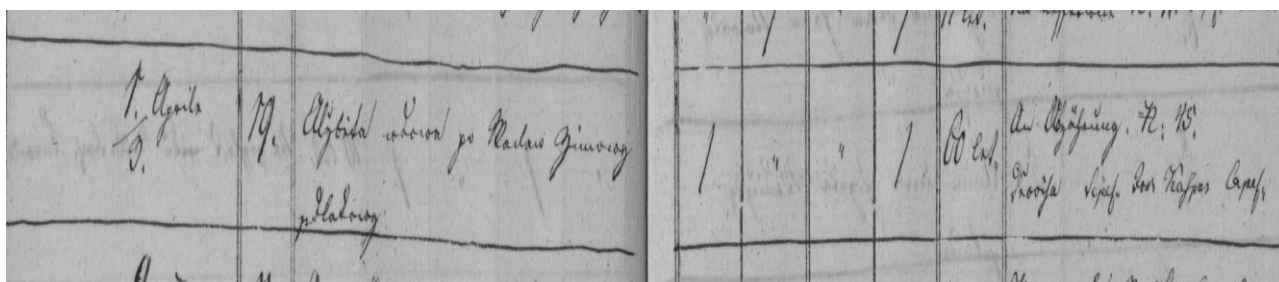
Rychtář Václav Zima v roce 1814 doprovodil k oltáři v svoji nejstarší dceru Kateřinu, která se v sedmnácti letech vdala za Václava Panchártka z Neratova, kterému bylo tehdy 24 let.

Václav Zima umírá 6. března 1822 ve svých 48 letech na horkou nemoc, což mohla být jakákoliv horečka či zánět nebo zápal kdekoliv v těle, tedy něco, co je dnes léčitelné.

Nedožil se však již svatby přímého předka Zimů, Matěje Zimy, který se ve věku třicet let oženil 6. února 1832. Ale o tom podrobněji v další kapitole.

Vdova po Václavu Zimovi, Alžběta Zimová, rozená Mrštíková, umírá za necelý měsíc po této svatbě, dne 1. dubna 1832 ve věku nedožitých 58 let. Do hrobu byla uložena o dva dny později. Jako příčina úmrtí je v matrice uvedeno německy Abzehrung, chřadnutí, tedy v podstatě na stáří. Nás to asi z dnešního úhlu pohledu může překvapit, ale vezměme v úvahu celoživotní těžkou práci, dvanáct těhotenství a porodů a starost o děti a hned nám to bude pochopitelnější.

Abychom nezakončili tuto kapitolu obligátními úmrtími, i když víme, že je to nutná a nedělitelná součást pozemského života, chci se zmínit ještě o rozsahu gruntu v Přelovicích č. 16, který v roce 1772 vyženil Matěj Zima, otec Václava a děd Františka, který grunt i s polnostmi vlastnil v roce 1839. Protože však v letech 1805 až 1815 došlo v českých zemích k přečíslování, dostal statek nové číslo popisné 19. V Přelovicích k tomu došlo někdy mezi roky 1811-13, jak vyplynulo z matričních zápisů o narození potomků Václava a Alžběty Zimových, na číslo popisné 19. Jako podklad nám poslouží mapa Přelovic ze Stablního katastru z roku 1839. Mapování českých zemí a pořízení map Stablního katastru probíhalo v letech 1824-1843, v Přelovicích jsou mapy Stablního katastru z roku 1839. Zde je však již jako vlastník uveden syn Václava a Alžběty, František Zima.

Část mapy Stablního katastru Přelovic (německy Prelowitz) vidíme na následující straně. Když začneme v pravém horním rohu, vidíme zde černě napsáno N° 19 Zima Franz, což je pozemek přímo u Opatovického kanálu a hned u toho náskres stavení (žlutý) a vedle červené popisné číslo 19 a pod tím zeleně vyznačená zahrada s černým číslem 19. Pak přejdeme do levého horního rohu a hned po Walenta Franz najdeme polnosti označené Zima Franz a 19, a to po celé levé straně až po tmavě šedě označený les.

Zmínil jsem Opatovický kanál, který kromě jiného jistě báječně zavlažoval pozemky přelovických sousedů a vidíme, že protékal také přímo za pozemkem Františka Zimy. Opatovický kanál je významné středověké vodní dílo. Byl vystavěn k napájení původně rozsáhlé rybníční sítě, kterou založil majitel pardubického panství pan Vilém z Pernštejna.

Matěj Zima - obyvatel v Přelovicích a Bohdanči (1802-1875)

Již jsem to někde uvedl. Ale opakování (a samozřejmě historie) je matkou moudrosti. Dříve, než jsem začal genealogicky poznávat historii předků, myslil jsem si, dnes vidím, že naivně, že když něčí předci byli bohatí anebo naopak chudí, bylo to tak po všechny generace. Proti tomu však byla za své životní logika, vždyť ze současnosti známe osudy lidí, kteří během svého života zbohatli, nebo naopak zchudli. Za druhé i to, že s v rodině narodilo zhruba osm až deset dětí a dospělého věku se jich dožila řekněme polovina, a tak mohl být z jednoho syna sedlák a z druhého podruh. Proč o tom píše? Protože takovými proměnami prošli i moji přímí předci z rodu Zimů.

Připomeňme si, že Václav Zima a jeho žena Alžběta měli tucet potomků, z nichž pouze jeden zemřel v dětském věku. A protože grunty nebylo možno do roku 1848 bez souhlasu vrchnosti dělit, dědic mohl být vždy jeden. Ano, samozřejmě, zavázal se ostatním sourozencům, případně jejich potomkům, každoročně splácet jejich dědické podíly. Pokud se to během života dědice nepodařilo, přebral tyto povinnosti spolu s gruntem další dědic v řadě. Ale nemysleme si, že po zrušení poddanství v roce 1848 přišel majitel gruntu ke „svému“ majetku zdarma. Jelikož většina půdy byla majetkem vrchnosti, bylo třeba ji nejprve spolu s robotními povinnostmi vykoupit. Vydání patentu rušícího poddanství je hezká věc, ale nelze provést takovou radikální změnu ve společenském uspořádání ze dne na den. A pak tu také zůstává problém onoho vykoupení se. Jedním z největších problémů bylo stanovení hodnoty hospodářsky využitelné půdy a robotních povinností. Pro vyřešení této otázky byla ustanovena komise, jejímž úkolem bylo rozjet se do všech koutů českých zemí a vyčíslit jejich hodnotu. Bývalí poddaní ovšem nemuseli zaplatit celou částku za své pozemky najednou, nýbrž měli možnost postupně si rozvrhnout splátky až na 20 let. Z této doby také pocházejí velice detailní soupisy většiny majetku a obyvatelstva českých zemí. Jestli vám předchozí řádky připomínají dnešní hypoteční úvěry, tak se nemýlíte. Cílem bylo a je učinit člověka ještě závislejšího na systému a ochotnějšího „držet hubu a krok“. Tím chci jenom připomenout, že Matějův bratr František, který

zdedil grunt č. 19, také neměl na různých ustláno. Ale pojďme po delším úvodu přímo in media res, tedy k jádru věci.

Život Matěje Zimy a jeho rodiny, to bylo neustálé stěhování. Svatba se konala v pondělí 6. února 1832, Matějovi bylo právě nebo skoro třicet let, jeho vyvolené, Dorotě Klempířové téměř 25 let (*23. 2. 1807 v Přelovicích č. 12, po přečíslování č. 16) Po svatbě novomanželé bydleli u Dorotinyých rodičů v Přelovicích č. 16. Zde se jim v listopadu 1832 narodila dcera Kateřina, která však v necelých dvou měsících umírá. V březnu 1834 přišla na svět další dcera Anna. V květnu 1836 je přírůstek do rodiny zase dcera, pokřtěná jménem Magdaléna. To však již Zimovi bydlí v č. p. 29, což byl domek bez jakéhokoliv pozemku či zahrady. Zde přicházejí na svět další potomci, tentokrát chlapci, v březnu 1839 Josef, v květnu 1841 Jan, druhým jménem Nepomucký.

Prímý předek, Václav Zima, se narodil 22. srpna 1844 a ve stejný den byl také pokřtěn, to však již rodina bydlela v domě číslo popisné 30.

Den měsíc a rok	Věk dítěte	Jméno dítěte	Pohlaví	Město narození	Otec	Matka	Svědkové		Bábo
							Jméno	stav	
1844 srpna 22. 00	00	Václav	1	1	Matěj Zima, katolický obyvateľ z Prahy Václav Zima, katolický obyvateľ z Prahy P. 9. a manželka jeho manželka z Prahy P. 9. a manželka jeho manželka z Prahy P. 9. a manželka jeho manželka z Prahy	Často, katolický, z Prahy Blanka, katolický, z Prahy sic P. 16 a manželka jeho manželka z Prahy často z Prahy, katolický, z Prahy Ljubiša, katolický, z Prahy, profín z Prahy František, katolický, z Prahy	Jan Matěj	Anna Dorota Klára Jan	

Majitelem gruntu č.30 byl Matěj Bulíček. Statek byl již v těch časech zděný, což byla spíše výjimka, většina budov v Přelovicích byla postavená ze dřeva, jak lze zjistit z map Stablního katastru r roku 1839.

V roce 1847 se narodila Kateřina, druhá toho jména a v roce 1849 František, oba v Přelovicích č. p. 11, což byl dům se zahradou. Také zde byl Matěj nájemníkem, protože v matričních zápisech je uveden jako obyvatel.

V těch letech došlo také ke zrušení poddanství v Rakouském císařství. Zrušení poddanství vyhlásil 7. září 1848 císař Ferdinand I. na návrh říšského sněmu. Zrušeno bylo poddanství ve všech zemích západní části monarchie spolu se všemi právy vrchnosti nad poddanými. Císařský patent odstraňoval rozdíl mezi panskou a

poddanskou půdou, všechnu půdu zbavoval břemen a zrušena byla poddanská břemena, tedy dávky naturální a peněžité.

Povězme si nyní něco o postavení podruhů a jejich rodin. Již jsme uvedli, že se rodina Matěje Zimy často stěhovala. U lidí, žijících v podruží, to nebylo nic neobvyklého. V matrikách byli uváděni jako podruh, obyvatel, později nájemník. Na rozdíl od majitelů nemovitosti, kteří byli uváděni jako sedlák, rolník, zahradník, baráčník, chalupník nebo soused. Velcí sedláci, vrchnostensští úředníci a držitelé prosperujícího řemesla tvořili majetkovou elitu venkovské společnosti. Chalupníky a domkáře vykonávající řemeslo lze považovat za příslušníky střední vrstvy obyvatelstva, která patrně nemusela řešit větší existenční problémy. V horší situaci byli lidé závislí na námezdné práci, podruzi. Absence vlastního bydlení nutila neusedlé obyvatelstvo k poměrně častému stěhování. Není zřejmé, čím se podruzi při výběru svého příštího bydliště řídili. Velkou roli hrály patrně přátelské vazby. Nepochybně také velikost podružské rodiny a prostorové dispozice usedlosti, do které se měla nastěhovat. Někteří podruzi měnili místo svého pobytu každoročně, jiní setrvali na jednom místě několik let. Potíže s bydlením museli jen málokdy řešit jednotlivci, naopak početné podružské rodiny byly nuceny často vyhledávat nové ubytování. Držitelé usedlostí přijímali do domácnosti spíše vlastní příbuzné, zpravidla u sebe nechávali bydlet své sourozence nebo odrostlé děti s rodinami.

Jak se tedy odvíjely další osudy rodiny Matěje Zimy? Až do roku 1867 nemáme žádné matriční záznamy. Ale ještě předtím bylo obyvatelstvo od července 1866 vystaveno útrapám během prusko-rakouské války v létě 1866, kdy krajem táhlo pruské vojsko. Což se jistě neobešlo bez rekvírování koní a hospodářských zvířat a obilí pro obživu početného vojska, které čítalo 47 000 osob. Navíc mezi pruskými vojáky vypukla epidemie cholery. Prusové pak z kraje odešli až koncem září.

V následujícím roce 1867 se vdává jedna z dcer Matěje a Doroty. V Kosteletě svaté Maří Magdalény se v pondělí 4. března 1867 Magdaléna, tehdy třicetiletá, vdává za jednatřicetiletého Jana Holuba z Bohdanče č. p. 42. Na svatbě jsou přítomni oba její rodiče. V dalších letech rodinu nalzáme již v Bohdanči v čísle popisném 14, což byl již v roce 1838 zděný statek s několika polnostmi, takže i zde byli v podruží. Matěj

Zima zde umírá 8. prosince 1875 ve věku 72 let na ochrnutí plic. Zajímavá je poznámka zdejšího kaplana Františka Sloupa, že Matěj umřel nezaopatřen nedbalostí domácích. Asi se na ně hodně hněval, že pro něj včas neposlali... Jeho manželka, Dorota Zimová, rozená Klempířová ho brzy doprovodila na věčnost. Zápis o jejím úmrtí nebylo možno dohledat, umřela však před 8. 2. 1876, jak se dozvídáme ze zápisu o svatbě nejmladšího syna Františka, který si jako pětadvacetiletý v ten den bere za manželku dvaadvacetiletou Františku Petrovou z Kunčic (poblíž Nechanic), které jsou od Bohdanče vzdáleny 80 kilometrů, tedy na tehdejší dobu poměrně daleko.

Bohdaneč -1868-1919

Václav Zima - čeledín a dělník v Bohdanči (1844-1919)

Narození Václava Zimy 22. srpna 1844 je uvedeno i s otiskem matričního záznamu v předešlé kapitole. Václav se oženil poměrně pozdě, ve svých Kristových letech. Bylo mu tedy třiatřicet let. Za manželku si v pondělí 12. listopadu 1877 v Kostele svaté Maří Magdalény v Bohdanči bere Barboru Modrou z nedalekých Dolan. Nevěště je 19 let. Protože podle tehdejších zákonů byla nezletilá (zletilost až od 24 let), musel její otec dát k sňatku svolení.

Kniha				Oddaných			
Zemědělská				Nevěsty			
Roč.	Měsíc	Den	Jméno	Roč.	Měsíc	Den	Jméno
1877	11	12	Václav Zima čeledín v Bohdanči 34 let, manželství s Fr. Maří Zimou obřadu v kostele sv. Maří Magdalény v Bohdanči dne 12. listopadu 1877. Otec: Fr. Štěpán Koplán.	1858	11	19	Barbora Modrá 19 let, dceřka v Dolaně 00 a matky Fr. Barbory Modré v Dolaně s. Fr. Jana Modrého a Matky Vojtěcha Modrého manželství v Bohdanči dne 12. listopadu 1877. Otec: Fr. Štěpán Koplán.

Bylo jistě dobré, že ke sňatku svolení dal, protože novomanželům se zanedlouho, v neděli 13. ledna 1878 narodila prvorozená dcera Anna, druhým jménem Helena. Podle lidové moudrosti jsou nedělníatka děti, narozené na šťastné planetě.

Vraťme se ještě k záznamu o sňatku Václava a Barbory. Václav je zde uveden jako čeledín. Víme, že to známý pojem, ale pojďme si o námezdní práci v zemědělství říci něco bližšího. Čelední služba bývala dříve obvyklou součástí životního cyklu jedince, považovala se za zdroj zkušeností a formu vzdělávání mladých lidí. Sloužit odcházeli především chudší jedinci, kteří měli snahu odlehčit svým rodinám a našetřit dostatečný obnos pro vstup do manželství. To mohl být důvod, proč se Václav oženil až ve třiatřiceti letech.

Čeď byla zařazována do rodiny hospodáře, který k ní měl zaujímat otcovské postavení. Postupem doby ovšem čeď „stárne“, což je výmluvným důkazem přechodu od výchovné instituce k racionálnímu využití pracovních sil. Starší čeledín, pacholek byl v každém statku po hospodáři rozhodující osobností. S ním se i sedlák nejednou radil, jak by se měla ta či ona polní práce provést.

Dalším přírůstkem do rodiny byl syn Josef, můj praděda, první člověk, kterého jsem z lidí, o kterých zde píši, osobně znal. Narodil se v Bohdanči č. p. 79 dne 16. ledna 1880. To stavení dnes již neexistuje.

Dcera Marie přišla na svět 31. srpna 1882, dlouho si však na tomto světě nepobyla. Umřela 18. února 1883 na zánět průdušek. Dne 30. června 1884 se Barboře a Václavovi Zimovým narodil syn František, druhým jménem Serafinský. Posledním přírůstkem do rodiny pak byla dcera Barbora Františka, narozená 5. 11. a pokřtěná 6. 11. 1887. Také tyto děti se narodily v Bohdanči č. 79.

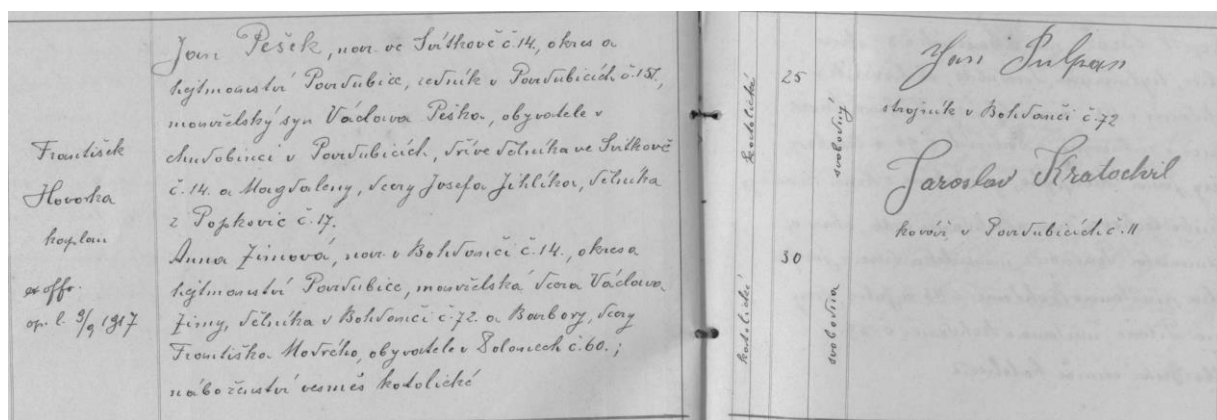
Možná, že jste si všimli, že uvádím v Bohdanči, a ne v Lázních Bohdaneč, jak se městečko dnes jmenuje. Hned vysvětlím. Se vznikem lázní je nepochybně spjata jméno bohदानeckého rodáka Jana Veselého, který byl v 90. letech 19. století nájemcem rybníčního hospodářství pardubického velkostatku a předsedou Vodního družstva pro regulaci Rajského potoka. Účelem družstva bylo odvodnit luka a upravit povodí Rajského potoka tak, aby se snížila vlhkost v městečku Bohdaneč. Právě tady se zrodila myšlenka na lázně. Jan Veselý věděl, že Rajský potok protéká vesnicí Libišany, kde má jeho otec pronajatá rozsáhlá luka a odkud si zájemci za mírný poplatek odvázejí rašelinu na topení. Na myšlenku použít rašelinu k léčebným účelům přivedli Veselého jeho přátelé. Jan Veselý nechal přezkoumat hodnotu rašeliny ve Vídni a nechal se inspirovat názorem Ing. Františka Šantrůčka z Prahy, který doporučil její využití k léčbě, a to kvůli jejím ideálním vlastnostem. Po usušení je totiž lehká, bez hliněných příměsků, běžných u jiných rašelin, schopná dlouho udržet stejnoměrnou teplotu. První lázeňská sezóna byla zahájena v srpnu 1897 v prostorných vzdušných místnostech bývalého lihovaru. K léčení revmatických chorob, dny i jiných onemocnění sloužily slatinné lázně, masáže a dieta. Hlavní léčebnou procedurou byly slatinné koupele. Statut lázeňského místa byl Bohdanči udělen v roce 1963, oficiální změna názvu na Lázně Bohdaneč byla přiznána městu téměř až po století v roce 1980.

Lázně Bohdaneč jsou do dneška poklidným městečkem se zhruba třemi a půl tisíci obyvateli a několika stovkami lázeňských hostů. Ale nedaleko jsou průmyslové Pardubice. Nový rozvoj Pardubic přišel až v polovině 19. století. Dne 20. srpna 1845 přijel do Pardubic první vlak severní státní dráhy z Olomouce do Prahy. Po zavedení železnice začaly v Pardubicích v druhé polovině 19. století vznikat četné průmyslové podniky, větší i menší. Zprvu převládalo strojírenství - například výrobce mlýnských strojů Josef Prokop a synové a potravinářství - výroba perníku, cukrovar, lihovar, který byl koncem století druhým největším podnikem svého druhu v Rakousku-Uhersku, proslula i Franckova továrna na výrobu cikorky, o něco

později se objevila i chemie (někdejší rafinerie minerálních olejů firmy Fanto působící dodnes jako Paramo).

Možná se ptáte, proč se o tom zmiňuji. Má to svůj důvod. Poslední zmiňovaná událost v rodině Václava Zimy je narození dcery Barbory v roce 1887. To je počátek doby, později označované jako Belle Époque, přeloženo z francouzštiny to znamená krásné časy. Je to slovní označení, používané pro období evropských dějin mezi lety 1890 a 1914. To, že v těchto časech žili lidé dobře, pochopili až v době Velké války.

Další událostí v rodině Václava Zimy, zapsanou do matrik je svatba mého pradědy Josefa Zimy s prababičkou Antonií Vondrovou 13. října 1906. Dne 24. května 1908 se poté vdává třicetiletá Josefova sestra Anna. Jejím manželem se stává o pět let mladší Jan Pešek ze Svítkova č. 19, což je dnes jedna z pardubických čtvrtí.

Změny v sociálním složení obyvatelstva jsou z tohoto zápisu zřejmé, otec nevěsty Václav Zima, tehdy čtyřiašedesátiletý, je zde zapsán jako dělník, svědek Jan Půlpán, který bydlel na stejné adrese jako Zimovi, je uveden jako strojník a druhý svědek, Jaroslav Kratochvíl z Pardubic jako kovář.

Do začátku Velké války se stihla ještě provdat nejmladší dcera Barbora. Jejím mužem se stal Theodor Stoizner z Vídně-Penzingu, což se dovídáme z dodatečného zápisu v matrice narození, kam pan farář dopsal sdělení z farního úřadu tamtéž. Svatba dle tohoto zápisu proběhla 25. srpna 1913. Penzing leží v západní části Vídně a je svou plochou čtvrtým největším vídeňským okresem. Lze předpokládat, že Barbora následovala další statisíce Čechů, pravděpodobně jako služebná nebo dělnice v továrně. Podle sčítání obyvatelstva bylo k 31. prosinci 1910 ve Vídni přítomno 255 869 osob narozených v Českém království.

Jak rodina prožila nelehké období Velké války nevíme. Po jejím skončení však umírá 6. června 1919 hlava rodiny Václav Zima na adrese Bohdaneč č. 182.

6	8	Václav Zima, manžel Barbory, rozené Kofny- kové z Dolan č. 68, narozen v Přeloučích, č. 30.	Kobylčice	1	74	9	17	6/6 1919	18	F. Hlouška farář
červen	182				18	22	Zápis plně	26		
					18	44				
					18	11				
					18	77				

Jak dlouho ještě žila jeho manželka Barbora, rozená Modrá, nevíme, ale určitě až po 21. 6. 1926, kdy končí dostupná matrika zemřelých v Bohdaneči.

Dvůr Králové nad Labem 1905-1963

Zboží – doposud

Josef Zima–zedník a polír ve Dvoře Králové n./L. (1880-1963)

Jak již víme, otec mé babičky Bohumily, Josef Zima, se narodil 16. ledna 1880 v Lázních Bohdaneč, č. p. 79, jako manželský syn dělníka Václava Zimy z Přelovic č. p. 30 a matky Barbory, rozené Modré z Dolan u Přelouče.

Josef se žení ve svých 26 letech. Jeho nastávající žena, Antonie, rozená Vondrová, se narodila 8. října 1885, v Dobré Vodě Lipnické č. p. 20, jako nemanželská dcera vdovy stejného jména, Antonie Vondrové. Přestože počátkem dvacátého století již sňatky snoubenců, kteří nebyli ze stejné farnosti, nebyly ničím neobvyklým, přesto vzdálenost 80 kilometrů z Bohdanče do Dobré Vody Lipnické mne zaujala. Jediným pravděpodobným vysvětlením je povolání pradědy Josefa Zimy, který byl zedníkem. A ti, jak víme například i z literatury (Bassův Cirkus Humberto) se za prací stěhovali, a to nejenom v rámci Čech. Josef a Antonie se potkali určitě díky tomu, že Josef pracoval někde poblíž na stavbě. Našli v sobě zalíbení a 13. října 1906 byli oddáni ve Dvoře Králové nad Labem. To, že začali společný život právě tam, a ne v Bohdanči nebo v kraji, odkud pocházela Antonie, bylo dáno dvěma okolnostmi. Okolnost první – ve Dvoře Králové se stavěli nové objekty, a to jak textilní továrny, tak i domy pro zaměstnance těchto textílek, takže obživu měl jak Josef, tak jeho nastávající žena Antonie. V matričním zápise o sňatku měli oba stejnou adresu, Dvůr Králové nad Labem, č. p. 991, v dnešní Heydukově ulici. Okolnost druhá – Antonie byla již ve vysokém stadiu těhotenství a 1. prosince 1906 se jim narodila první dcera Marie, kterou jsem já znal jako tetu Lárovou.

Já se pradědovi nedivím, protože prababička byla opravdu fešanda, jak vidíme na snímku na straně 35.

Dalším dítětem byl syn Josef, který se narodil 24. dubna 1908, bohužel však zemřel na zápal plic ve věku šest a půl roku. Následoval syn František, narozený dne 11. května 1909, který se oženil 29. října 1936 ve Dvoře Králové s Boženou Bilinovou

(*1914). Strýcem Boženy byl Jaroslav Bilina, starosta Dvora Králové nad Labem, popravený Němci za heydrichiády. Jejich syna Vladislava mi jednou představil táta jako svého bratrance před zápasem v kopané ve Dvoře Králové nad Labem na Hrubých Lukách. Při psaní posledních stránek této Kroniky jsem našel a navštívil jak Vláďu, tak i jeho sestru Danu a byla to setkání velice přátelská.

A poté se již prababičce Antonii rodila samá děvčata. Nejdříve moje babička Bohumila, 21. června 1910, 17. dubna 1912 pak Anna, kterou jsem znal jako tetu Andu Novákovou. Dne 29. dubna 1914 se narodila další dcera Vlasta. Dne 11. října 1915 se narodila Milada, kterou jsem znal jako tetu Vavrouškovou a vždy jsem ji měl rád pro její veselou povahu.

Když jsem pátral po osudech pradědy Josefa za Velké války, dozvěděl jsem se, že k jeho vojenské službě se nedochovaly žádné záznamy. Buď opravdu nebyl odveden, nebo byly doklady skartovány. Zajímavé je, že se poslední dcera Milada prababičce Antonii narodila v jejích třiceti letech ve válečném roce 1915 a poté již žádné potomky neměla. Kromě vojenské služby pradědy pro to samozřejmě mohly být také jiné důvody.

Jak jsem již uvedl, praděda Josef Zima byl zedníkem. Později se vypracoval na políra, dnes bychom řekli zednického mistra. Pracoval pro různé stavitele, doloženy jsou dvě firmy, firma N. Tikal a firma Arch. Karel Jarolímek, stavitelství.

Architekt Karel Jarolímek představoval spojení sportu a podnikání, a to i v celorepublikovém měřítku. Byl všestranným sportovcem, především však lyžařem. Jako účastník památného závodu 24. března 1913, kdy se v Krkonoších konal 8. ročník padesátikilometrového mistrovského závodu v běhu na lyžích. Příběh přátel Hanče a Vrbaty je dostatečně známý, méně známé je, že se Karel Jarolímek stal později mecenášem a protektorem, v březnu ještě nenarozeného Bohumila Hanče juniora, který u Jarolímeků bydlel a vystudoval střední školu. Jarolímek lásku ke skoku na lyžích a lyžařině dokázal skloubit s náročnou osobní profesí architekta a zanedlouho po Kongresových závodech v Novém Světě v roce 1923, kdy ukončil závodní činnost, se vrhnul na projektování a stavby skokanských můstků.

Jarolínkova firma se také podílela na stavbě vily Karla Čeřovského, ředitele firmy Sochor. Ve třicátých letech se také podílela na budování pohraničního opevnění, například bunkru „Řopík“ v Jitřavě u Liberce. Můj táta k tomu přidával i historku z vyprávění pradědy o tom, jak necky na beton měly dvojité dno, a tak se mohlo vykazovat a fakturovat větší množství betonu. Bunkry ale byly přesto tak kvalitně postaveny, že odolaly i pokusům Němců o jejich zničení trhavinou. Pamatuji si také, jak táta s nádechem humoru říkal: „Děda Zima byl za první republiky asi ve třech politických stranách, vždy podle toho, kde byl jeho zaměstnavatel, který mu vždy přinesl patřičnou přihlášku“. Táta takový přístup určitě považoval za něco kolísavého, vždyť on byl opravdu vždy pevný. Ale já s odstupem let vidím, že praděda v letech Velké války, poválečné krize a Velké hospodářské krize, musel uživit velkou rodinu a poté i splácet hypotéku na nový dům, a že jeho přístup byl určen odpovědností k rodině.

V letech 1906 až 1926 žila rodina Zimových vždy v nájemním bytě, postupně v číslech popisných 991, 896, 1088 v dnešní Heydukově ulici a v č. p. 994 v dnešní ulici Klazarově, tedy v podstatě „na pětníku“. Dovedu si představit, že na stěhování stačila kárka a pár pomocníků.

V červenci 1925 začal praděda Josef Zima stavět dům v dnešní Březinově ulici, popisné číslo 1364, a to svépomocí a za přispění hypotečního úvěru, který s manželkou splatili v roce 1933. Tento dům pak byl a je i nadále spojen s rodinami Zimů a Šedivých a s jejich potomky. Stavba byla dokončena a zkolaudována v červenci 1927, tedy za dva roky, k troalému pobytu se tam rodina Zimových přihlásila již 18. května 1926. Hypotéku Zimovi doplatili v roce 1933, jak o tom svědčí dokument na následující straně. Nevím, jak další režimy respektovaly rozhodnutí o tom, že dům je osvobozen od domovní daně až do roku 1962, ale skutečně se o takovém osvobození od daně zachoval doklad. Pamatuji si také, že ještě v šedesátých letech byla na fasádě smaltovaná červená tabulka „Pojištěno u banky Slavia“.

ADVOKÁT
J. U. Dr. FRANTIŠEK PAŘEZ
DVŮR KRÁLOVÉ n. L.
TELEFON Č. 66.
POŠTOVNÍ SPORITELNA Č. 36188.
III

Cis. d. 1161 / 33 A. oug

Kvittance.

Pro nás podléhající zástavní hospodářskou záložnu v Žírči jest na domě čpop. 1364 ve Dvoře Králové n.L. vložka číslo 2623 pozemkové knihy pro kat. území Dvůr Králové n.L. do vlastnictví Josefu a Antonii Zimovým připsaném, pod pol.3/ zavtělena pohledávka ve výši 11.000 Kč se 6 1/2% až 7 1/2 % úroky, 8% úroky z prodlení a vedlejší závazky do výše 1.500 Kč.

Poněvadž nám majitelé hypotéky páni Josef a Antonie Zimovi celou naši pohledávku per 11.000 Kč slovy jednáct tisíc korun čsl. se vším příslušenstvím řádně zaplatili, kvituje se tímto řádný příjem výše uvedené pohledávky se vším příslušenstvím a svolujeme, aby podle této kvittance, byl na domě čp. 1364 ve Dvoře Králové n.L. vložka čís. 2623 poz. knihy pro kat. území Dvůr Králové n.L. vložena výmaz práva zástavního pro pohledávku per 11.000 Kč se vším příslušenstvím, jakož i výmaz poznámky dle III. dílčí novely ku všeob. obč. zák. pod pol. C 3/ váznoucí.

Tomu na důkaz ověřené podpisy našich oprávněných zástupců.
Dvůr Králové n.L., dne 15. července 1933.

Vraťme se ještě, alespoň obrazem do konce dvacátých let dvacátého století. Pravděpodobně z té doby je fotografie na následující straně, na níž jsou v ateliéru vyfotografováni tehdy ještě velmi mladí přátelé a spoluhráči v týmu SK Sochor, později i švagři, František Zima a Bohuslav Šedivý, dívku uprostřed se nepodařilo identifikovat. Všimněte si, jak elegantně jsou všichni tři oblečeni (včetně bot a doplňků, jako je kapesníček a kravata).

V roce 1926, 16. října, se vdává nejstarší dcera Marie, za muže si bere Stanislava Láru ze Dvora Králové.

24. února 1931 se vdává moje babička Bohumila za mého dědu Bohuslava Šedivého. Svatba se konala v tichosti 24. 2. 1931 v Praze, za svědky šli novomanželům bratři ženicha Oldřich a Ladislav, oba holiči, oba bytem v Praze. Ženich i nevěsta potřebovali jako nezletilí svolení otců. V té době již žijí i se synem Zdeňkem, narozeným 6. května 1930 v podkroví domu v Březinově ulici.

Z roku 1931 se nám dochoval doklad o tom, kde v té době pracovali další členové rodiny. Prababička Antonie ve firmě Klazar a Šlechta, její syn František u Sochorů, dcera Anna v tiskárně Hofmann.

Jak jistě víme, život není procházkou rajskou zahradou, a tak musíme zaznamenat i fakt, že dcera Vlasta byla v roce 1935 pro psychické problémy 6 měsíců hospitalizována v Ústavu pro choromyslné v Kosmonosích. Po návratu domů byla zbavena úplně svéprávnosti. Jejím opatrovníkem byl ustanoven její otec Josef Zima.

*A pro úplnost zaznamenejme další svatby dětí Josefa a Antonie Zimových. Anna Zimová se vdává 2. února 1935, za muže si bere Františka Nováka ze Dvora Králové. František se žení 28. října 1936, za ženu si bere Boženu Bilinovou (*1914) ze Žirče. Nejmladší Milada se 27. července 1940 vdává za Miroslava Vavrouška (*20. 7.1914) ze Dvora Králové. Na fotografii ze svatby jsou s nevěstou její synovci a neteř - zprava nahoře Mirek Lár, Zdeněk Šedivý, zprava dole Vlastík Šedivý, Ivo Novák a Dana Zimová.*

*K životu rodiny, nebo její mužské části patřil sport, ať už aktivní, či pasivní. Jak v letech pozdějších říkal před přenosem utkání v kopané sportovní komentátor Holubec: „Sportu zdar, fotbalu zvlášť!“ Děda Bohuslav nikdy nevzpomínal, alespoň se na to nepamatují, že hrál fotbal aktivně. Přesto jsem byl přesvědčen, že jako pozdější fotbalový funkcionář fotbal určitě hrál. V době, kdy jsem dopisoval Kroniku rodu Šedivých, tedy v roce 2017, se mi podařilo navázat velice přátelský kontakt s otcovým bratrancem Vládou Zimou (*1944) a se sestřenicí Danou Vítězníkovou, rozenou Zimovou (1937-2018), se kterou jsme se 1. listopadu 2018 rozloučili v hřbitovní kapli ve Dvoře Králové.*

Ale tím, že jsem Danu a Vlášu našel, se najednou některé věci vyjasnily a také někteří lidé na fotografiích, které jsem měl k dispozici, ztratili svou anonymitu. Kromě jiných fotografií jsem pak od Vlášy získal fotografie jedenáctky S. K. Sochor.

Na fotu na předcházející straně je Bohuslav Šedivý třetí zprava, František Zima sedí dole nalevo.

Dana, která byla o sedm let starší než Vláďa, vzpomínala, jak každou druhou neděli šli s maminkou a tatínkem do Březinovy ulice, kde v přízemí bydleli její děda a babička Zimovi, v patře pak rodina mého dědy Bohuslava. Muži, tedy můj děda Bohuslav a její otec František šli dopoledne na fotbal na hřiště SK Sochor, které bylo v Alšově ulici. Můj otec Zdeněk s láskou vzpomínal na svoji babičku Antonii, protože se Zimovými bydleli v jednom domě. Babička Antonie byla dle jeho vyprávění kromě jiného výtečná kuchařka. Děda Zima pak kluky vyháněl ze zahrady, když mu ničili trávník nebo záhonky, ale to bylo jistě i proto, aby z nich vyrostli slušní lidé. Připojuji fotografii Josefa Zimy, která bylo pořízena na Štěpána dne 26. prosince 1953 na svatbě mých rodičů.

Vlastík později vzpomínal na letní dovolenou na Malé Skále u Turnova, kam vyrazili i s rodinou Františka Zimy, odhaduji dle foto na této straně, v létě 1941. Podle vyprávění Vládi a Dany Zimových bylo zřejmé, že rodiny byly spojeny jak příbuzenským vztahem babičky Bohumily a jejího bratra Františka, tak také zaměstnáním obou živitelů rodin ve stejné továrně. V neposlední řadě pak také jejich láskou ke kopané.

O to zajímavější a poučné je, že po válce toto přátelství skončilo. S Vládou i s Danou jsme se shodli, že na vině byla politika. František vstoupil do KSČ, kde později zastával funkce na místním národním výboru v Kuksu a ve Zboží. Děda Bohuslav byl a zůstal přívržencem prezidenta Beneše. I já jsem od dědy později slyšel, že Benešovi zazlival pouze jeho postoj v únoru 1948, kdy pustil komunisty k moci.

Ale abychom končili optimisticky. Přestože tuto Historii píši v nepřilíš veselé době druhého roku covidové pandemie, jsem rád, že jsem mohl mně známým potomkům rodu Zimů přiblížit osudy našich společných předků.

V Úpici dne 1. června 2021